

Anna Lesznai – cezhraničná spolupráca s Maďarskom

Dňa 9.3.2016 naša obec začala oficiálnu spoluprácu s maďarským družobným mestom Hatvan, ktoré leží v Hevešskej župe cca 60km od Budapešti. Počtom obyvateľov je porovnateľné s Vranovom n/T. Obec vstúpila do projektu pod názvom „Vyhľadanie maďarských hodnôt na Slovensku v spolupráci s miestnym depozitárom mesta Hatvan“, spolu s ďalšími partnermi mesta Hatvan (mestá Lučenec, Rimavská Sobota a obec Janík). Kľúčovým spojivom s týmto mestom je Anna Lesznai – výtvarníčka, umelkyňa a spisovateľka, rodáčka z našej obce, ktorá žila a tvorila v našom kaštieli v Nižnom Hrušove. Ale žila a tvorila aj v meste Hatvan v kaštieli, ktorý dal postaviť Anton Grasalkovič (Grassalkovich) v 18.storočí (postavil kaštieľ aj v Bratislave - sídlo prezidenta). Kaštieľ v tom období vlastnili jej príbuzní.

Na stretnutí predstaviteľov partnerov projektu sa zúčastnili poslanci obecného zastupiteľstva našej obce : Ing. Jozef Svetlík, Bc. Miroslav Kužma, Ing. Ľubomír Lakatoš, Mgr. Peter Babjak, p. Terézia Čáčková, p. Matúš Barkóci a p. Ján Zubko. Na úvod nás pozdravil András Szinyei (alpolgármester-zástupca primátora), ktorý nás všetkých privítal na radnici a zoznámil s pracovníkmi úradu a jeho činnosťou. Neskôr sa pridali aj sám primátor mesta Hatvan. Potom nasledovala prehliadka historického centra mesta a jeho pamätihodností. Zaujal nás barokový kostol, historická radnica, upravené centrum mesta s pamätníkmi, ale aj vkusne prerobená stará kotolňa na polyfunkčný objekt. Neprehliadnuteľný bol spomínaný Grasalkovičov kaštieľ, v ktorom je zriadené štátne poľovnícke múzeum so všetkým, čo k tomu patrí. Zo stien múzea na nás dýchala história nášho Nižného Hrušova v podobe dobových fotografií zobrazujúcich život v kaštieli našej A. Lesznai. Pracovné stretnutie týkajúce sa samotného projektu ale bolo v mestskom múzeu, kde nám lektorku robila sama p. riaditeľka Ferencz Beatrix.

Vodný mlyn v Nižnom Hrušove

Tomu, že v strede poľa v časti Širiava bol vodný mlyn, by veril málokto. No je tomu skutočne tak. Staré mapy neklamú. Pestovanie obilia má v Nižnom Hrušove niekoľko tisícročnú tradíciu. V mladšej dobe kamennej (Neolite) sa tu usadili prví roľníci kultúry s lineárnou keramikou. Osadu mali pri ceste Hradská neďaleko Babjačkovho križa. Oni zrno ešte nemleli, ale ručne drvili na miskovitom kameni pomocou okruhliaka. V dobe bronzovej, za pomoci vynálezu bronzového kosáka, dokázali zožať väčšie množstvo obilia. Po nich Kelti v dobe železnej, vynašli rotačný žarnov. Zopár kusov takýchto žarnovov sa našlo v germánskej osade Aracs pri Ričiove. Sú to výrobky Przeworskej kultúry z roku 200 pnl.

Pri Nižnom Hrušove boli vodné mlyny dva - Hrušovský a Širiavský. Boli na rieke Ondava nie na miestnych potokoch. Vznikli krátko po sebe. Hrušovský je starší ako Širiavský. Hrušovský stál pri brode, kde donedávna stála vrba, pri ktorej sa kúpala mládež. Pri výraznom poklese hladiny Ondavy je ešte vidieť 3 rady kolov pri brehu. Vnútro majú vysypané kamením. V staršej literatúre je zmienka o Klčovskom mlyne. Na mape z 1785 je vyznačený ako MOLA na Klčovskej strane Ondavy. Ale aj pravá strana Ondavy patrila do katastra obce Nižný Hrušov, mlyn bol teda Hrušovský, len mlieť chodili do neho obyvatelia obce Dlhé Klčovo.

Voľný pohyb psov v našej obci

Nemalú pozornosť venujeme aj problému voľne pohybujúcich sa psov v našej obci. Sporadicky oznamujeme občanom miestnym rozhlasom o povinnostiach majiteľov psov vychádzajúc zo všeobecne záväzného nariadenia o chove psov na území obce Nižný Hrušov. Majiteľ psa sa dopustí priestupku : ak si nesplní ohlasovaciu povinnosť pri zapísaní psa do evidencie , neohlási stratu, odcudzenie alebo poškodenie ev. známky, evidenčnou známkou nepreukáže totožnosť psa, **nerespektuje zákaz voľného pohybu psov**. Každý majiteľ psa musí zabezpečiť nosenie evidenčnej známky, ktorú dostane pri platení dane za psa. Odcudzenie, zničenie alebo stratu známky je potrebné oznámiť na obecnou úradu p. Jurasovej. Obec vydá majiteľovi psa náhradnú známku za poplatok 1,70 €.

Za uvedené priestupky môže byť majiteľovi psa uložená pokuta do výšky 166 € podľa závažnosti priestupku. Väčšina majiteľov psov dodržiava nariadenia obce, ale nájdu sa aj takí, ktorí tieto nariadenia nerešpektujú alebo sú im ľahostajné. Obec bola nútená už v dvoch prípadoch volať aj odchytovú službu, kedy majitelia psov museli uhradiť náklady spojené s odchytom.

Naším cieľom nie je občanom udeľovať pokuty za porušovanie priestupkov, ale zabezpečiť predovšetkým bezpečnosť a ochranu zdravia spoluobčanov. Voľne pohybujúci sa pes často ohrozuje naše deti pri ceste do školy, ohrozuje a spôsobuje škody na domácej hydine v susedných domoch a tu sú dva najčastejšie dôvody, pre ktoré bola privolaná odchytovú službu. V celoslovenských médiách boli ukázané už viaceré útoky psov na človeka a preto dôrazne apelujeme na majiteľov psov, aby pri ich chove zvažili aj dôsledky a zodpovednosť majiteľa za psa, ak sa dostane mimo kontrolu majiteľa.

- Agáta Jurasová -

Dozvedeli sme sa, že múzeum prevádzkuje minipivovar, ktorého produkciu sme si mohli vychutnať priamo v prevádzke. Kľúčovým ale bola stála expozícia A. Lesznai a jej manžela T. Gergelyho. To už sme sa cítili na chvíľu ako doma. Videli sme exponáty pripomínajúce život v našej obci v minulosti, nádhernú tvorbu A. Lesznai a jej manžela v čase, keď pôsobili v N. Hrušove, resp. čerpali námety zo života a prírody nášho kraja.

Táto prvá návšteva bola iba začiatkom a priniesla námety a smerovania ako by sme mali postupovať ďalej v rámci projektu. Zadal sa úlohy a témy, vyjasnili pravidlá. Nasledne budú pokračovať ďalšie osobné stretnutia - tentokrát v Nižnom Hrušove, kde by sme chceli oplatiť priateľskú návštevu a pohostinnosť mesta Hatvan. Výsledkom celého projektu by mala byť súborná výstava v auguste 2016 v meste Hatvan. A tajne dúfame, že aj v Nižnom Hrušove.

- Ing. Ľubomír Lakatoš -

Spomínaný Širiavský mlyn najprv stál na Klčovskej strane. Okolo roku 1780 ho preniesli na našu stranu, k umelo prehĺbenému vodnému kanálu. Pri JRD v Poši bola hať (ešte dnes sa parcela vola Hať), kde presmerovali vodu k mlynskému náhonu.

Mená mlynárov nájdeme hlavne v cirkevných matrikách. Matrika píše (anno 1790 die.24. Feb. naturesz in Sirava Mathias babtitus in A.Kortvelyes), že hrušovský RK farár Andrej Kvartek pokrstil Širiavskému mlynárovi syna Matúša a manželka Zuzana bola GK vierovyznania. Pochádzal zrejme z obce Čakľov. O počte ľudí v mlyne vieme z cirkevných schematizmov. V roku 1828 sa uvádza ako filiálka farnosti N. Hrušov „MOLA Sirijava – 3 RK“ veriaci. V roku 1857 sa mlynárovi narodil syn Andreas, otec Andreas Jiczó a mama Márie Celóik. 1877 mlynár Lyesko Mihály s rodinou. Ďalší záznam je z roku 1940, kedy tam mal bývať Zboray a 3 členovia rodiny. Posledná žijúca mlynárska rodina bola Žolnová.

Ako vyzeral mlyn a ako fungoval? Boli tam min. 2 budovy, mlyn a byt mlynára na opačnej strane kanála. Ako asi vyzeral mlyn v roku 1868 máme na mape Sačurovského mlyna z toho istého obdobia. V Sačurove boli 4 mlynské kolesá, tak mlyn dokázal mlieť aj 4 vrecia zrna naraz. Za mletie mlynár peniaze „nebral“, ale nechal si za prácu každé desiate vrece zrna. - Anton Vasil' -

Z rokovania obecného zastupiteľstva

7. mimoriadne zasadnutie obecného zastupiteľstva – 29.2.2016

a) zámer odpredať svoj majetok, a to : pozemok a budova ČOV s č. 589 na parcele C – KN č. 1369/14 s výmerou 332 m² z dôvodu hodného osobitného zreteľa pre VVS, a. s. Košice, ako prevádzkovateľa ČOV a prevádzkovateľa kanalizačnej siete v obci Nižný Hrušov za podmienky prevzatia investičných práv k dovybaveniu a rekonštrukcii ČOV, b) predloženie žiadosti o NFP a jeho spolufinancovanie: Názov projektu „**Zníženie primárnej energetickej náročnosti v objektoch OcÚ N. Hrušov**“, c) predloženie žiadosti o poskytnutie finančných prostriedkov formou dostavby telocvične a na vybavenie telocvične s názvom: „**Rozvoj výchovy a vzdelávania žiakov v oblasti telesnej a športovej výchovy formou dostavby telocvične a na vybavenie telocvične v Nižnom Hrušove**“, d) OZ ruší uznesenie číslo 161/2016 Názov projektu: „**Zníženie primárnej energetickej náročnosti v objektoch OcÚ N. Hrušov**“ z 8.2.2016.

11. riadne zasadnutie obecného zastupiteľstva - 25.4.2016

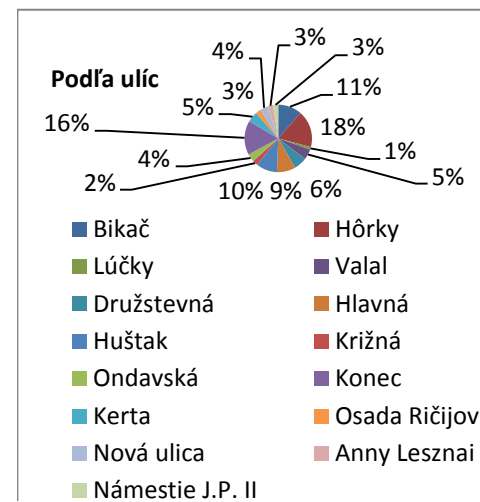
- návrh riešenia trasy kanalizačného potrubia z dotácie Environföndu na rok 2016, zámei odpredaja kanalizačnej siete SO 01, za podmienky, že VVS, a.s. z vlastných zdrojov zabezpečí 5% z celkovej výšky plánovaných nákladov v sume 10.526, 32 Eur, OZ poveruje aby OcÚ vyzvalo spoločnosť VODIP k dodaniu porealizačného zamerania zrealizovaných – skolaudovaných aj neskolaudovaných trás v porovnaní s faktúrami k predmetným stavbám, - OZ schvaľuje predloženie žiadosti o poskytnutie dotácie z fondu na podporu umenia na rok 2016 pre knižnice SR – **Akvizícia knižníc**, - predloženie žiadosti o poskytnutie dotácie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR na zdravý životný štýl „**Zdravie na tanieri 2016**“ s názvom **Zdravo a hravo**, - predloženie žiadosti o poskytnutie dotácie PSK s názvom – **770. Výročie obce Nižný Hrušov**, - OZ schvaľuje rozšírenie podnikateľskej činnosti a služby cateringu, zakúpenie nového kopírovacieho stroja pre OcÚ do max. výšky 1000,-€ z bežných výdavkov, prenájom verejného priestranstva pre spoločnosť Bukóza , a. s. v areáli futbalového ihriska v dňoch 10.6.-11.6.2016, - berie na vedomie pripravovaný program 770. výročia obce konaného v dňoch 8.7.-10.7.2016 a podanie projektu pre poskytnutie dotácie z Ministerstva financií na úpravu a doplnenie vybavenia Kultúrneho domu v Nižnom Hrušove.

- Ing. Adriana Hamašová -

Triedime odpad viac alebo menej?

V minulom čísle sme Vám ďakovali za to, že si udržiavate svoje okolie a životné prostredie čisté. V priebehu posledného zberu sa v tom naši zamestnanci, ktorí vykonávali prieskum separácie odpadu v obci podľa jednotlivých ulíc, len utrdili. Touto formou chceme vyzdvihnúť Vašu snahu o pozitívny prístup k životnému prostrediu, čoho výsledkom je vysoký podiel vyseparovaného odpadu. Prikladáme Vám aj grafické zobrazenie separácie odpadu v našej obci podľa jednotlivých ulíc, na ktorom prvenstve je ulica Hôrky, ktorú doháňa ulica Konec. Uvidíme, či si ulica Hôrky udrží prvenstvo aj pri najbližšom zbere alebo si ho ukoristí ulica Konec. Dúfajme, že sa nenechajú zahanbiť ani ostatné ulice a zapracujú na lepšom vývoji separácie odpadu.

K lepšej separácii Vám samozrejme pomôžu farebné plastové vrecia (PAPIER - modrá, SKLO - zelená, PLASTY – žltá, KOVY - červená) alebo trojkombinované koše, ktoré si môžete zakúpiť v podateľni OcÚ - ak ich máte málo. Predávame ich za najnižšie ceny na trhu. Samozrejme, v druhom polroku, opäť prebehne aj distribúcia vriec zadarmo.

AKTUALITY

• V parku Huštak je novovybudovaný relaxačný altánok, ktorý doplnia vybavenie parku. Altánok sa podarilo postaviť z finančných zdrojov spoločnosti Bukóza. Je to prvý krok spoločnosti Bukóza, ktorým chce občanom obce Nižný Hrušov kompenzovať zhoršenú kvalitu životného prostredia. Takýto krok dohodlo vedenie spoločnosti Bukóza so starostami 9 dotknutých obcí na pravidelných stretnutiach, ktorých hlavným cieľom je zníženie znečistenia životného prostredia. Veríme, že park Huštak, bude takto atraktívnejší a poskytne Vám občanom obce lepšie podmienky na oddych a relax s deťmi.

• Obec Nižný Hrušov získala od Ministerstva životného prostredia SR finančné prostriedky z Environmentálneho fondu formou dotácie na rok 2016 na projekt „Kanalizácia a ČOV Nižný Hrušov vo výške 200.000,-€. Spolufinancovanie obce je vo výške 5%. Poskytnuté finančné prostriedky, vrátane vlastných zdrojov, budú použité na výstavbu: **zberač „BB“**, t. j. od č. domu 305 po č. domu 307, **zberač „AC“**, t. j. od č. domu 172 po č. domu 176, **zberač „AA“**, t. j. od č. domu 511 po č. domu 513, **zberač „B“**, t. j. od č. domu 308 po č. domu 319 a č. domu 596 a **zberač „BC“**, t. j. od č. domu 416 po č. domu 438

• V predchádzajúcich Hrušovských novinách sme Vás informovali o výstavbe prechodových lavičiek na rybníku. Jedna bola občanom sprístupnená ešte v januári a na druhej lavičke sa ešte pracovalo. Informujeme Vás, že už aj druhá prechodová lavička je sprístupnená. Ešte raz by sme sa chceli poďakovať všetkým, ktorí sa na výstavbe týchto prechodových lavičiek na rybníku podieľali v spolupráci s poslancom OZ p. Zubkom.

• V mesiaci apríl boli v našej obci osadené nové lavičky na detskom ihrisku v parku Huštak a v centre obce v parku pred Jednotou. Dúfame, že vám tieto lavičky budú slúžiť na relax a oddych počas celého roka. V blízkej dobe ešte prebehne úprava trávnik v parku pred Jednotou.

• Sila obce je v najslabšom článku tým článkom nie je ulica Hlavná. Aj keď sa tam separuje najmenej, ale miestna časť Kyjov, kde sa neseparuje vôbec. Touto formou chceme napomenúť domácnosti miestnej časti Kyjov, ktorým je ich životné prostredie ľahostajné, aby mysleli aspoň na svoje deti, ktoré si zaslúžia žiť v lepšom a hlavne čistejšom svete. OcÚ poskytuje miestnej časti Kyjov rovnaké podmienky na separáciu odpadu ako ktorejkoľvek inej domácnosti v obci. V prípade pokračujúcej nespôľupráce domácnosti miestnej časti Kyjov, bude obec nútená pristúpiť k radikálnejším riešeniam v súlade s VZN č. 50/2015 o odpadoch.. - Ing. Adriana Hamašová -